

... za vsak četrtlet in ... poštino vred ali ... s pošiljanjem ... na celo leto 12 din., ... leta 7 din., četrt leta ... izven Jugoslavije ... Naročnina se pošlje ... upravnistvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroska cesta št. 5. ... se dopisuje do odprede. Naročnina se plačuje vnaprej. Telefon interurban št. 115.

Postojna Slovenija stane 3 kroni ali 50 para.

Polnina v delavi SHS paviljona.

Uredništvo: Koroska cesta št. 5, Rokopisi se ne vrnejo. Upravnistvo sprejema naročila, inserate in reklamacije. Cene imajo veljavo po dogovoru. Za vse kratke oglase priložen popust. Nezapriete reklamacije so poštne provizije. Čekovni račun pošilja urada Ljubljana št. 10.622. Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

15. številka

Maribor, dne 13. aprila 1922.

56. letnik.

Za Veliko noč 1922.

Beograd, v začetku aprila 1922.

Uredništvo "Slovenskega Gospodarja" me je naprosilo, naj napišem za Velikonoč čitateljem našega lista nekaj za "pisanko."

Rad bi Vam kot star in odkrit prijatelj napisal za velikonočni pozdrav poročilo o zboljšanju našega gospodarskega stanja. A žalibog... Saj veste, kako stojimo. Kmetje me povprašujejo: Kdaj se bodo davčna bremena zmanjšala, kdaj bodo davki pravično porazdeljeni? Delavec me vpraša: Ali še ne bo kmalu konec draginje? Ali je že blizu oni čas, ko bom lahko samemu sebi in deci kupil obleko in dovoli kruha? Istotako prihajajo obrtniki in kličejo: Kdaj bo že vendar konec sedanjih obupnih gospodarskih razmer? Mi ne moremo več naprej.

Da! Res je: vsi obupujemo vsled sedanjega nezdravega gospodarskega stanja. Pa zakaj? Ali so vse prilike res take, da moramo iti rakovo pot? Ali ni mogoče kreniti na bolje? Kratak odgovor na to: Naša cela domovina je od Boga oblagodarjena z velikimi naravnimi zakladi. Imamo vse pogoje za zdrav gospodarski razvoj v naši državi. A oni, ki imajo v rokah našo usodo, so slepi in gluhi. In ta slepota in gluhost je največ kriva našega propadanja! Krščanske ljubezni do bližnjega ni več! Na Boga so pozabili možje v beograjski vladi, brez Boga vladajo in zategadelj pa je Bog odtegnil njih delu svoj blagoslov. Druge evropske države so uvidele in prišle do spoznanja, da se je treba vrniti k Bogu. Le naši vladinovi garajo po brezverskem, prostozidarskem receptu. Uspeh vladanja in gospodarstva v stezah brezverstva je — propadanje kmeta, delavca, obrtnika in sploh nižjih ter srednjih slojev. Sedanja brezbožna vlada pa še prinaša vsem tem slojem za letošnjo pisanko ali piruhe: predloge o novih davkih, novih bremenih! V gospodarskem oziru bo žalostna Velikonoč leta 1922...

In kaj je z našo zaželjeno samoupravo Slovenije? Na papirju so nas že razkosali, razparcelirali. Ali bo sledila tudi dejanska razdelitev? Kdo ve? Zedinjena, nerazdeljena, močna Slovenija je beograjski gospodi trn v peti. Demokrati in radikalni so razrezali Slovenijo...

In pri tem delu so jim pomagali žalibog tudi sinovi slovenske matere: slovenski samostojenci, demokrati in socialni demokrati! Kar Slovencev ni pograbilo Italija, Avstrija in Madžarska, so nas s to parcelacijo hoteli na vsak način oslabiliti. "Združena Slovenija!" so klicali že l. 1848 tedajni voditelji Slovencev. "Združena Slovenija!" smo klicali ob preobratu leta 1918 in "Združeno Slovenijo" v okvirju naše jugoslovanske države kličemo še sedaj. Kdo bo zmagal? Ali pravi iskreni Slovenci, ki se zbiramo pod praporom naše krščanske stranke, ali oni, ki so se prodali protivnikom slovenske avtonomije? Bodimo potolaženi! — Pravična in poštena stvar mora zmagati! Našo avtonomijo, že skoro 100 let zaželjeno Združeno Slovenijo bomo dobili! — Ako ne danes, na jutri. Če ne ob letošnji vigređi, pa eno prihodnjih spomlad! Pošteni Srbi že sami uvidevajo, da so nam storili veliko krivico, ko so nas razrezali. In bratje Hrvati, Bosanci, Dalma-

inci in Bunjevci stojijo ob naši strani in mi na njihovi... Rod slovenski! Ne obupaj! Zastopniki, poslanci Tvoji Ti obljublamo, prisujemo, da hočemo ta boj za sveto naše pravo bojevati tako dolgo, da zmagamo!

"Kaj pa bo z nami trpečimi?" vprašajo invalidi in sirote. Ze celo vrsto Velikih noči čakate, a obljubljene pisanke, piruhov ni od nikoder. Kmet in obrtnik plačujeta sicer invalidni davek, iz državne kase se vsako leto daje pod naslovom "za invalide" na stotine milijonov. A kaj dobite vi od tega? Kam gre ves ta denar? Malo ga ostane v vaših rokah, razgubi se za nabroj dobroplačanih visokih uradnikov, za potovanja istih itd. Zopet pridemo na isti odgovor, kot pri gospodarstvu — kjer ni Boga, ni sreče, ni blagoslova! Denar, namenjen za Vas invalide in sirote, razdeljujejo v Beogradu ljudje, ki ne poznajo vere v Boga. Zategadelj kličem: Ko se vrne narod in oni, ki so na vladi, nazaj h Kristusu, vrnila se bo tudi prava ljubezen do bližnjega, do trpečih. Pripravljajmo vsak v svojem krogu to Veliko noč, katera bo prinesla pisanko, piruhe vsem trpečim!

In naši slovenski mladeniči v kasarnah. — Daleč proč od slovenske kože! Mnogi nam pišete pisma, polna žalosti, polna pritožb in polna tuge. Tudi Vam bi rad poklonil za Veliko noč slajšo pisanko, kot jo boste letos uživali. Poslanec Jugoslovanskega kluba smo v Beogradu ob vsaki priliki protestirali proti krivicam, ki se godijo Vam v posameznih garnizijah. Skoro vsak dan nas vodi pot v vojni ministristvo, v parlamentu se govori opečevano o vaših težavah. Zahtevali smo celo, da se glavnega krivca — bivšega vojnega ministra generala Zečevića — postavi pred sodišče. A nismo uspeli. Premalo nas je. Tudi za Vas, oziroma za one, ki pridejo za vami, pride boljša vigređ. Zastareli vojni zakon bo treba korenito spremeniti: znižati službeno dobo samo na nekaj mesecev, odpraviti vsako krivico, ki se Vam godi. Zahtevali bomo, da pride v ta zakon določilo: slovenski vojniki morajo ostati v Sloveniji (ali vsaj bližje) pod slovenskimi oficirji. Kdaj se izvede vse to? Po novih vclitvah! Zategadelj zahteva naša stranka, da nam vlada razpiše volitve. Fantje slovenski, ne obupajte! Pride tudi za Vas boljša in lepša pisanka!

To so moje misli in želje za Veliko noč 1922! Vam vsem: volilecem, somišljenikom, somišljenicam, organizatorjem in agitatorjem, vsem prijateljem in prijateljicam našim v Sloveniji, vojakom ter rojakom izven slovenskih sel moje in mojih tovarišev tople spomladanske pozdrave!

Franjo Zebot, narodni poslanec.

Na shode, na zборе!

Treba je, da ves naš slovenski narod prekvamimo z idejami naše krščanske stranke. Naš program mora biti dober znan kmetu, obrtniku in delavcu, najemniku, viničarju in onim, ki so v raznih službah. Do danes je bila pri nas povečini ta navada, da so ljudje prestopali iz stranke v stranko, kakor je pač potegnil veter. Le oni, ki so vzgojeni v naših organizacijah, ki so se utrdili v bojih, one ne omaje nobena politična burja. Nasi shodi, naša zborovanja in naše časopisje

ima važno nalogo, da vcepi v dušo vsakega slovenskega človeka resnico, da je največje zlo za našo politiko, za naše ljudstvo, ker naši ljudje ne uvidevajo razlik med programi posameznih strank. Vzgleđ: Pred volitvami leta 1920 je mnogo naših ljudi videlo v zelenem programu Samostojne svoje rešitev. Ljudje so šli na lim in danes jadikujejo. Drugi so zopet nasedli Kristanovim socialdemokratom. Upali so, da bo socialdemokratska stranka odpravila draginjo, pomagala nezakodolnežem in zato so šli s to stranko žal mnogi, ki so bolj pobožni, kot najbogomolnejše vaške ženice. Danes so spoznali, da je resnična stara prislovica: "Osel gre samo enkrat na led."

Na shodih in sestankih naj naši govorniki in organizatorji v poljudni in domači besedi naslikajo dobremu našemu ljudstvu veliko razliko med načeli in cilji (programi) naše Slov. ljudske stranke in nasprotnimi strankami. Naš verski, kulturni, slovenski, gospodarski, delavski, obrtni in vsi še drugi oddelki velikega programa morajo biti znani celemu ljudstvu. Kakor ima vsaka hiša katoliški katekizem naš očenaš, tako mora vsaka naša hiša dobro znati, kaj zahteva Slov. ljudska stranka za vse sloje našega ljudstva, kako se naj uredi naša država, naša uprava, naša državna obramba (vojaštvo), kako vse druge enake zadeve.

Ako bomo tako vzgojili naše ljudi, potem bodo prenehala marsikatera presečenja, profepi naših in take komedije. Narod bo politiko vzel resno in resno bo tudi razgovarjanje z drugimi strankami.

Pristransko izvedena agrarna reforma — posledica uvoza žita.

Mi podaniki naše SHS države se tako radi ponasamo z našo rodovitno zemljo, ki bi nam morala nuditi v izdatni preobilici — kruha. Saj so v okvirju naše kraljevine glede produkcije žita najplodovitejše pokrajine kot: Vojvodina, Banat, Bačka in Srem.

Pa kakor gre pri nas v vsakem gospodarskem oziru navzdol po krivdi od zgoraj, tako je tudi s produkcijo žita. Po triinpolletnem ujedinenju smo letošnjo zimo ter spomlad prijadrili kot izključno agrarna država tako daleč, da smo prisiljeni za glede prehrane nezadostno preskrbljene kraje uvažati žito iz Rumunije in Amerike.

Vzrok letošnjega znatnega uvoza tujega žita v naše kraje nam opisuje Srbijanec Nedeljkovič kot očividec in pravi, da je ta uvoz posledica — pristranske izvedbe agrarne reforme po naših žitnorodnih krajih v Vojvodni, Bački, Banatu ter Sremu.

Ministrstvo agrarne reforme in razni agrarni uradi so bili doslej skoro izključno v rokah demokratov. Kakor znano, se je morala demokratska stranka pri zadnjih državnozbornskih in občinskih volitvah bojevati z vsemi vnebovpijoče krivičnimi in protizakonitimi sredstvi, da si je izvala iz naroda to moč, ki jo posedata danes v narodni skupščini. Za priboritev politične moči je služila in biva demokratom dobrodošla agrarna reforma.

Zaklad na otoku.

(Dalje.)

Dvignil je roko, — brez dvoma, da bi z večjim zanosom povedal, naj naju ustrelijo —

Pa ni prišel do tega —

V tistem trenutku so počili trije streli v bližnjem grmičju, George se je zavalil v jamo in oni z obvezano glavo za njim. Ostali trije pa so se obrnili in zbežali na življenje in smrt po gozdu —

Se se je zvijal George v smrtnih sunkih, ko dvigne Dolgi John samokres in mu ga ustreli v glavo, in ko George v zadnjih stresljajih obrne v naj svoje oči, mu reče mirno:

"George, mislim, da sva se pobotala!" —

Obenem planeo iz grmovja zdravnik, Gray in Gunn.

"Naprej, za njimi!" zakliče zdravnik. "Naglo, lantje, da ne pridejo do čolnov!"

In skočili smo za njimi po gošči.

Povem vam, Silverju se je silno mudilo za nami. Kako je mogel ta človek s svojo berglo in s svojo eno nogo čez grm in strn dohajati nas druge zdrave ljudi, tega še danes ne razumem in tu mi zdravnik pravi, da ne.

Pa vkljub vsemu je že zaostal kakih štirideset

metrov, ko smo prihiteli na rob planote. In tedaj je zavpil za nami:

"Gospod doktor, glejte! Ni sile več!"

Res da nam ni bilo treba več hiteti.

Uporniki so bežali proti notranjščini otoka in mi smo že bili med njimi in med čolni —

Sedli smo, da si oddahnemo. Počasi je prišel Dolgi John za nami.

"Hvala vam, gospod doktor!" je dejal ter si brisal znojno lice. "O pravem času ste prišli, — mislim, zame in za Jima! — I, to ste pa vi, Ben Gunn —! Ampak, lepo izgledate, to se vam mora reči!"

"Jaz sem Ben Gunn, da!" je dejal samotar in se zvijal v živi zadregi. — In po dolgem molku je pristavil: "Kako pa vi, gospod Silver? Prav dobro, bodete rekli, hvala vam!" —

Počasi smo stopali proti obrežju, kjer sta ležala čolna. Potoma je pripovedoval zdravnik svojo zgodbo. Silver je napeto poslušal in napol zmešani Ben Gunn je bil junak dneva.

Na svojih dolgih, samotnih potovanjih po otoku je našel kostenjak, mu pobral vse, kar je našel zase uporabnega na njem, je našel tudi zaklad, ga je izkopal — njegova strta lopata je še ležala v jami — in ga je z mnogim trudom znesil v svojo — skalnato votlino, kjer je vsa tri leta stanoval, —

oo pobočju visokega, gozdnatega hriba, na severovzhodni strani otoka. To se je zgodilo kaka dva meseca pred prihodom "Hispaniole."

Zdravnik je Gunna tisti popoldan po napadu, — štirikrat, ko sem tudi 'az ušel iz kože — obiskal in je zvedel od njega, kako je z zakladom. Ko je drugo jutro opazil, da "Hispaniole" ni več, je šel k Silverju in se sklenil z njim in njegovimi tovariši premirje. Dal mu je zemljevid, saj je bil sedaj zanj brezpomemben, dal mu je zaloge — Gunnova votlina je bila dobro založena s povejenim in osoljenim kozjim mesom — dal mu je vse, kar si je Silver želel, samo da je smel s svojimi tovariši nemoteno oditi iz kože h Gunnu, kjer je bil zrak čist in zdrav, in čuvati zaklad pred uporniki.

"Kar vas zadeva, Jim", mi je dejal, "— težko mi je bilo, pa storil sem, kar sem mogel, — pred vsem za tiste, ki so ostali zvesti svoji dolžnosti. — Da pa vi niste bili med njimi, to je vaša — lastna krivda."

Ko pa je pri svojem bolniškem obisku zvedel, kaka nevarnost preti meni, ko bodo uporniki našli jamo prazno, se je naglo vrnil k votlini, — pustil graščaka pri ranjenem kapitanu, vzel Graya ter Gunna seboj in hitel k "visokemu drevesu", da bi bil o pravem času pri roki. Pa uvidel je, da boče kljub vsej naglici prepozen. Poslal je torej brzono-